

ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ СЕМЕНА КУЗНЕЦЯ

Тези доповідей

**матеріали V науково-практичної конференції
«Економічний розвиток і спадщина
Семена Кузнеця»**

26–27 листопада 2020 р.

Видавничий дім
«Гельветика»
2020

УДК 330.34(063)
Е45

*Рекомендовано до друку на засіданні Вченої ради
Харківського національного університету імені Сергія Кузнеця
(протокол № 5 від 26 жовтня 2020 року)*

Е45 **Економічний** розвиток і спадщина Семена Кузнеця : матеріали V науково-практичної конференції / тези доповідей, 26–27 листопада 2020 р. – Одеса : Видавничий дім «Гельветика», 2020. – 410 с.

ISBN 978-966-992-260-1

У збірнику наведено матеріали V науково-практичної конференції «Економічний розвиток і спадщина Семена Кузнеця». Представлено теоретичні та практичні результати наукових досліджень і розробок вчених щодо проблем економічного розвитку, циклічної динаміки соціально-економічних процесів, модернізації системи освіти, соціального розвитку суспільства, використання сучасних інформаційних технологій в управлінні системами, моделювання бізнес-процесів.

Матеріали публікуються в авторській редакції.

*За достовірність викладених фактів, цитат та інших відомостей
відповідальність несе автор.*

УДК 330.34(063)

ISBN 978-966-992-260-1

© Харківський національний економічний
університет імені Семена Кузнеця, 2020
© Видавничий дім «Гельветика», 2020

РОЗВИТОК СОЦІАЛЬНОГО ПІДПРИЄМНИЦТВА НА СЕЛІ

Соціально-економічні засади розвитку підприємництва на селі потрібно розглядати у фокусі особливостей сільського розвитку, який наприклад в аграрному виробництві тісно пов'язаний з чинником природного начала. Наприклад, сільськогосподарські підприємства, а якщо дивитися ширше сільськогосподарські товаровиробники – залучені як до безпосередньо господарської діяльності в аграрному виробництві, так і до процесів соціально-економічного забезпечення розвитку сільських територій. Тобто виконують дуже важливу соціально-економічну роль як сектор зайнятості, створення додаткового продукту, здійснюючи функції охорони і збереження сільського навколишнього середовища тощо. Цим самим вони вбудовані в соціально-економічну модель життя і господарювання на селі як продуктивна сила, соціальні агенти, носії соціальної функції.

Розкриваючи окремі аспекти досліджень і публікацій зазначаємо про галузеві пріоритети проблеми соціалізації господарської діяльності, соціального підприємництва в рамках селозберігаючої моделі. Креативну концепцію соціального підприємництва, враховуючи у тому числі сільський сектор, запропонував М. Юнус [4] в частині розкриття засад того “як подолати бідність, безробіття і забруднення навколишнього середовища” [4]. Його вчення спрямовані на розроблення практичних рекомендацій з підтримки розвитку соціального підприємництва як креативної форми ринкової соціалізації бізнесу за критерієм максимізації доступу бідних верств населення до життєвих благ. За його визначенням соціальне підприємство або бізнес – це “компанія, яка не приносить дивідендів, метою якої є вирішення людських проблем” [4, с. 33], у цьому полягає соціалізація, а за нашим припущенням і село збереження.

В реалізації засад соціалізації підприємництва проявляється критерій соціальної відповідальності. Соціально відповідальний бізнес є важливим при вирішенні проблем селозбереження. В цьому реальна можливість розбудови сільських територій на засадах сталого розвитку. Враховуючи, що концепція сталого розвитку є “нова соціально-економічна парадигма” [2], вона безпосередньо акредитована у розробку теорії, практики селозберігаючої моделі господарювання.

Вітчизняні науковці пропонують національно адаптивні концепції селозбереження, зокрема В.М. Жук зазначає, що: “Люди, які займаються підприємництвом і живуть у селі, є його найбільш проактивною частиною. Вони повинні мати найбільшу повагу, адже формують для села додану вартість. Через зайнятість, через капіталізацію свого господарювання. Для таких людей важливо зрозуміти взаємозв'язок свого добробуту з добробутом інших жителів села” [1, с. 38 – 39].

Проте, на нашу думку, проблема потребує подальшого вивчення, поглиблення теоретичних основ розуміння організаційно-економічних, соціальних чинників сільського розвитку. Соціалізацію підприємництва вважаємо за необхідність розглядати у контексті соціального підприємництва як інноваційного способу вирішення проблем в українському селі.

Поступальний розвиток і поширення концепції підприємництва завжди відбувався з врахуванням галузевих особливостей економічного і соціального начала, зокрема це відноситься також на чинники сільського сектору. Тим самим пріоритетного значення підприємство набуло як комплексний механізм впровадження інновацій заради суспільно-економічного прогресу, а також отримання економічного зиску в умовах бізнесового ризику. Тому й функціонує як інноваційний механізм подолання економічних і соціальних проблем, культове для сучасної людини явище. У світі величезна маса проблем – економічних, соціальних, політичних, екологічних – вирішення яких прискорюється завдяки підприємству. Підприємницька функція і діяльність невіддільні від моделей досягнення суспільного добробуту, а підприємець є виключним агентом дифузії інновацій, без яких неможливе примноження багатства і перспективний розвиток соціуму. В цьому феномен соціалізації підприємництва – його повсюдна присутність, необхідність і значимість для економіки, соціальної сфери, що важливо у реалізації заходів формування селозберігаючої моделі господарювання в Україні.

В дослідженнях організаційно-економічної соціалізації підприємництва на селі враховуємо економічні і соціальні ознаки цього явища (рис. 1).

Підприємництво	
Економічні ознаки: ризики інвестицій і прибутковості; матеріальна основа мотивації отримання доходу; спосіб здійснення виробничих відносин; статус визначального фактора економічного зростання	Соціальні ознаки: втілення соціальної місії за наслідком задоволення потреб членів суспільства; залежність від здібностей людини-підприємця як соціальної особистості; залежність від якостей соціального середовища

Рис. 1 Економічні і соціальні ознаки підприємництва*

*Систематизовані на основі вивчення літературних та інформаційних джерел: [3].

Адже: “підприємництво в капіталістичній економіці є фактором зростання, створення власності, багатства не тільки свого, але національного. За рахунок податків із прибутку вирішуються соціальні проблеми.

Структура складу підприємств у сільському господарстві України*

Склад сільськогосподарських підприємств	Значення – за роками							
	2015		2016		2017		2018	
	од.	%	од.	%	од.	%	од.	%
Усього підприємств	45379	100,0	47697	100,0	45558	100,0	49208	100,0
Господарські товариства	7721	17,0	8700	18,2	6967	15,3	10323	21,0
Приватні підприємства	3627	8,0	3752	7,9	3215	7,1	3955	8,0
Кооперативи	596	1,3	738	1,5	448	1,0	872	1,8
Фермерські господарства	32303	71,2	33682	70,6	34137	74,9	33164	67,4
Державні підприємства	241	0,5	222	0,5	199	0,4	213	0,4
Підприємства інших форм	891	2,0	603	1,3	592	1,3	681	1,4
Підприємств на 1000 осіб сільського населення, од.	3		3		3		3	
Підприємств на 1000 осіб працездатного сільського населення, од.	8		9		8		10	

*Побудовано за даними Державної служби статистики України

Тобто підприємництво виконує функцію суспільного добробуту” [3, с. 49]. Відзначається висока економічна і соціальна роль підприємництва як виражає втілення здібностей кращих представників суспільства креативно вести бізнес, що призводить до накопичення багатства, поліпшення умов життя, побуту тощо.

Організаційно-економічна соціалізація підприємства на селі відбувається у логічній схемі трансформації господарювання, впровадженні національної моделі розвитку територіальних громад. Структурно процес соціалізації, утвердження – за нашими оцінками слід поділяти на організаційну і економічну складову. Це підсистеми щодо яких формуються результати, які можна виміряти цифровими показниками оцінивши в динаміці. Об’єктом такої соціалізації є зокрема підприємства різних організаційних форм і типів, які своєю діяльністю утворюють результати – соціальні, економічні, зайнятості тощо.

В останні кілька десятиліття в українському селі відбуваються трансформації системи господарювання, зокрема організаційний перерозподіл форм підприємств (табл. 1). Цей процес, на нашу думку, характеризується безпосередньо як організаційно-економічна соціалізація підприємництва на селі в умовах трансформації господарювання.

Соціальна ефективність підприємств, які ведуть господарську діяльність на сільських територіях полягає у реалізації ними не лише бізнесової місії, а й місії розбудови інфраструктури. Безпосередньо соціально-економічну ефективність господарювання формує структура виробництва, за наслідком – це розмір соціально спрямованих витрат виробництва, чисельність зайнятих (робочі місця).

Підприємства ступили на переважно капіталістичний шлях розвитку. Зазначений висновок цілком

відображає загальну картину формування соціально-економічної результативності сільськогосподарських підприємств. Причинно-наслідковий зв’язок їх розвитку із соціальною ефективністю очевидний в системі “структура виробництва – кількість робочих сіць – оплата праці – добробут селянина”.

Підсумок аналізу економічної соціалізації полягає у висновку, що: в сільськогосподарському виробництві пріоритетними є високомаржинальні види продукції у рослинництві і практично відмова від тваринництва, що знижує чисельність зайнятих і таким чином слід вести мову про асоціалізацію підприємницьких виробничих систем в аспекті зайнятості. Тобто максимально прибуткоорієнтована структура виробництва за складом вирощуваних сільськогосподарських культур і видів продукції тваринництва є благом для підприємств і негативом для селян в частині зайнятості

Список літератури

- [1] Жук В.М. Обіг земель сільськогосподарського призначення за селозберігаючою моделлю аграрного устрою України: наукова доповідь. Київ. Національний науковий центр «Інститут аграрної економіки», 2017. 128 с.
- [2] Національна парадигма сталого розвитку України / за заг. ред. акад. НАН України, д.т.н., проф., заслуженого діяча науки і техніки України Б.Є. Патона. Вид. 2-ге, переробл. і доповн. Київ: Державна установа «Інститут економіки природокористування та сталого розвитку Національної академії наук України», 2016. 72 с.
- [3] Романова Л.В. Становлення підприємництва в сільському господарстві. Київ, 1997. С. 272.
- [4] Юнус М. Мир трех нулей. Как справиться с нищетой, безработицей и загрязнением окружающей среды; Пер. с англ. Москва, 2019. 275 с.

ЗМІСТ

СЕКЦІЯ 1. ЕКОНОМІЧНА НАУКА; ПИТАННЯ РЕФОРМ, РОСТУ І РОЗВИТКУ

K. Azizova, Yu. Us. ANALYSIS OF THE CURRENT STATE OF BANKING SERVICE ON THE BASIS OF INTERNET TECHNOLOGIES.....	3
I. I. Alekseenko, O. P. Poltinina. SYNTHESIS OF FORMATION PECULIARITIES OF APPROACHES TO ANTI-CRISIS FINANCIAL MANAGEMENT OF BUSINESS ENTITIES UNDER QUARANTINE CONDITIONS.....	5
О. В. Аніщенко, Т. Б. Кузенко. ЕКОНОМІЧНА БЕЗПЕКА ДЕРЖАВИ В УМОВАХ ПОГЛИБЛЕННЯ ГЛОБАЛІЗАЦІЙНИХ ВИКЛИКІВ.....	7
Л. Батюк, В. Онегіна. ОСОБЛИВОСТІ СУЧАСНОЇ МОДИФІКАЦІЇ МЕХАНІЗМУ ФОРМУВАННЯ ГРОШОВОЇ ПРОПОЗИЦІЇ У СВІТОВІЙ ЕКОНОМІЦІ	9
С. В. Бестужева. АНАЛІЗ СУЧАСНОЇ ДЕРЖАВНОЇ ВАЛЮТНО-КУРСОВОЇ ПОЛІТИКИ ЯК ФАКТОРУ ВПЛИВУ НА КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНІСТЬ УКРАЇНСЬКИХ ЕКСПОРТЕРІВ.....	11
Н. Белікова, О. Іванова. ПРОБЛЕМИ РОЗВИТКУ ОБ'ЄДНАНИХ ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ГРОМАД В КОНТЕКСТІ МАРКЕТИНГУ ТЕРИТОРІЙ.....	13
Л. М. Бондаренко, В. О. Козуб. ОСОБЛИВОСТІ ПРОЦЕСУ ВИХОДУ КОМПАНІЇ НА ЗАРУБІЖНІ РИНКИ.....	15
М. С. Бріль, І. В. Пивавар. РЕГУЛЮВАННЯ ІНФЛЯЦІЇ В ЕКОНОМІЦІ УКРАЇНИ НА ОСНОВІ СВІТОВОГО ДОСВІДУ.....	17
Д. Бутенко, К. Немашкало. ВИКОРИСТАННЯ ВОРОНКИ ПРОДАЖ ДЛЯ ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ІНТЕРНЕТ-ТОРГІВЛІ	19
І. М. Ваганова. ПЕРСОНАЛ ЯК ОБ'ЄКТ УПРАВЛІННЯ.....	21
О. Ю. Велика. РОЛЬ НЕЗАЛЕЖНИХ ДИРЕКТОРІВ У КОРПОРАТИВНОМУ УПРАВЛІННІ.....	23
H. Veretennykova, I. Kozlova. FEATURES OF MODERN CORPORATE CULTURE OF ENTERPRISES.....	25
Ie. Voroniuk, K. Kutsenko. MARKETING INSTRUMENTS IN ENTREPRENEURSHIP DEVELOPMENT.....	27
N. Gavkalova, D. Schultz. INSTITUTIONAL TRANSFORMATION IN MODERN SOCIETY.....	29
A. Gokov, Yu. Buts. ELECTRICAL CHARACTERISTICS OF THE ATMOSPHERE OF LARGE FIRES: ATMOSPHERIC-IONOSPHERIC INTERACTION AND ENVIRONMENTAL ASPECTS.....	31
О. В. Гроть, К. В. Сатушева. ГЛОБАЛЬНІ ЗМІНИ ЯК ЧИННИК ТРАНСФОРМАЦІЇ МІЖНАРОДНОГО РИНКУ ПРАЦІ.....	33
I. Gruzina, M. Poliukhovych. CONSULTING COMPANY'S KEY PERFORMANCE INDICATORS ANALYSIS	35
N. Dekhtyar. STRUCTURAL AND FUNCTIONAL APPROACHES TO THE THEORY OF ECONOMIC FORMATIONS.....	37
О. Dzenis, V. Dzenis. SOCIALLY RESPONSIBLE APPROACHES TO DOING INTERNATIONAL BUSINESS.....	39
В. В. Дикань, О. В. Дикань. ДЕРЖАВНО-ПРИВАТНЕ ПАРТНЕРСТВО ЯК УМОВА ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЕКОЛОГО-ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ	41

S. V. Dobryn, M. A. Kipa. ORGANIZATIONAL AND ECONOMIC MECHANISM OF MANAGEMENT OF FINANCIAL RESOURCES.....	43
A. A. Дюк. РОЗВИТОК СОЦІАЛЬНОГО ПІДПРИЄМНИЦТВА НА СЕЛІ.....	45
A. O. Єніна, O. B. Костяна. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ТА ПРИНЦИПИ ПОБУДОВИ МИТНОЇ СПРАВИ.....	47
Л. В. Єрофеєнко. ПІДПРИЄМНИЦЬКІ РИЗИКИ У СФЕРІ УПРАВЛІННЯ ТРАНСПОРТНИМИ ОРГАНІЗАЦІЯМИ.....	49
В. А. Захаров, Г. В. Демченко. СКЛАДОВІ ЕФЕКТИВНОГО УПРАВЛІННЯ ОПЕРАЦІЙНИМ МЕНЕДЖМЕНТОМ ПРОМИСЛОВОГО ПІДПРИЄМСТВА.....	51
R. Ye. Zvarych, I. Ya. Zvarych. GLOBAL ECONOMIC ARCHITECTURE SHIFT UNDER COVID-19.....	53
A. C. Зілінська, В. І. Мельник. ПОСИЛЕННЯ ФІНАНСОВОЇ СПРОМОЖНОСТІ ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ГРОМАД.....	55
Д. О. Зубко. СТРАТЕГІЧНІ ЗАВДАННЯ УПРАВЛІННЯ БРЕНДОМ.....	57
A. Islamgaleyev, M. Petrova. IMPROVEMENT OF CUSTOMER-ORIENTED MANAGEMENT OF METAL TRADING COMPANIES.....	59
В. В. Іванієнко. ЗАГРОЗИ ІНФОРМАЦІЙНОЇ БЕЗПЕКИ ПІДПРИЄМСТВ І ЗАСОБИ ЗАХИСТУ ІНФОРМАЦІЇ В СУЧАСНИХ УМОВАХ ГОСПОДАРЮВАННЯ.....	61
І. Я. Іпполітова, М. М. Салун. ОЦІНЮВАННЯ ЗБАЛАНСОВАНOSTІ БІЗНЕС-ПОРТФЕЛЯ ПІДПРИЄМСТВА.....	62
Т. В. Калашнікова. ВИКОРИСТАННЯ ОЩАДЛИВОГО ВИРОБНИЦТВА У ПІДВИЩЕННІ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ МАЛИХ ТА СЕРЕДНІХ АГРАРНИХ ПІДПРИЄМСТВ.....	64
O. Kanova, K. Kryvobok. PRACTICAL EXPERIENCE OF THE PARTNERSHIP PROJECTS IMPLEMENTATION IN UKRAINE.....	66
К. А. Кіріченко. АНАЛІЗ ЕФЕКТИВНОСТІ ВИКОРИСТАННЯ ЗЕМЕЛЬ ХАРКІВСЬКОЇ ОБЛАСТІ ПРИ ВИРОБНИЦТВІ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ КУЛЬТУР.....	68
К. В. Ковальчук, М. Р. Подорожна. МАРКЕТИНГОВІ СТРАТЕГІЇ ПОЗИЦІОНУВАННЯ БРЕНДУ В МІЖНАРОДНОМУ СЕРЕДОВИЩІ.....	70
М. В. Ковтун. ІННОВАЦІЙНІСТЬ У СОЦІАЛЬНОМУ ПІДПРИЄМНИЦТВІ.....	72
O. B. Козирева, O. I. Гарафонова, М. Є. Іванов. ШЛЯХИ ДЕРЖАВНОГО РЕГУЛЮВАННЯ СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ УКРАЇНИ.....	74
O. M. Колодізєв, O. I. Лозинська. ПЕРСПЕКТИВИ ВПРОВАДЖЕННЯ ЕЛЕКТРОННИХ ГРОШЕЙ В УМОВАХ ГЛОБАЛЬНОЇ ДІДЖИТАЛІЗАЦІЇ РОЗВИТКУ ЕКОНОМІК.....	76
O. Kolodiziev, I. Pleskun. IMPROVEMENT OF THE METHODOLOGICAL TOOLS OF RISK-CONTROL OF BANK CUSTOMERS IN THE FINANCIAL MONITORING SYSTEM.....	78
A. A. Кудь. ВПЛИВ ЦИФРОВИХ АКТИВІВ НА ОРГАНІЗАЦІЮ СУСПІЛЬНИХ ВІДНОСИН.....	80
T. Kuzenko, N. Sablina. PLACE OF CONTROLLING IN STRENGTHENING THE ENTERPRISE'S FINANCIAL SECURITY.....	82
V. Laptiev, D. Kasmin. THE SOCIO-CULTURAL ASPECT OF MEDIATION IN CONFLICT MANAGEMENT AT THE ENTERPRISE LEVEL.....	84
O. B. Лебідь. ПРОБЛЕМИ УПРАВЛІННЯ РОЗВИТКОМ ЕКОНОМІЧНИХ СИСТЕМ І ОБ'ЄКТІВ (НА ПРИКЛАДІ СКЛАДНОЇ СИСТЕМИ "КАПІТАЛ").....	86